

Uhlíková zahrada

Staňte se biouhlobaronem!

Uhelný důl na zahradě asi nechcete, ale co takhle uhlí (a uhlík) místo těžby a pálení naopak zahrabávat? V půdě vydrží léta, zadržuje vodu, zlehčuje půdu, milují ho půdní mikroorganismy. A je to jeden z mála způsobů, jak dlouhodobě ukládat uhlík na vlastní zahradě.

Co je to?

Biouhel je téměř čistý uhlík, lehký a pórovitý. Skoro jistě ho máte v lékárně jako živočišné uhlí, tedy *carbo medicinalis*, nebo u grilu jako dřevěné uhlí. Díky zvláštní struktuře má velký povrch a dobře se na něj chytají jak živiny, tak voda. A pak se pomalu uvolňují – třeba do půdy. Pokud zůstane v půdě, tak se jen velice pomalu rozkládá.

Zachrání biouhel klima?

Všechny rostliny ve svých tělech vážou uhlík, který získaly z atmosféry. Dělají to samy od sebe, jen díky tomu rostou. Po smrti dřív nebo později dojde k rozkladu a uhlík se uvolní zpět. Pokud jsou ale rostlinné tkáně (a může to být dřevo, sláma, ale třeba i slupky z ovoce nebo třeba kaly z čistíren vody) přeměněné na biouhel a zapracované do půdy, tak v ní uhlík může zůstat vázaný velmi dlouhou dobu. V zásadě je to velmi levná a efektivní technologie, jak dříve vypuštěný „přebytečný“ uhlík v atmosféře dostat zpět pod zem, odkud jsme ho dříve uvolnili v podobě uhlí. A můžeme se na tom podílet všichni, každá trocha se počítá. Navíc si tím výborně zúrodníte půdu.

Jak na to?

Biouhel můžete snadno vyrobit doma: nedokonalým spálením libovolné biomasy. Vznikne sám od sebe v každém ohništi – oharky, které se nerozpadnou na popel a zůstanou černé a lehoučké – to je biouhel. Takže stačí zapálit hromadu větví a pak ji včas uhasit.

V jednoduchých pecích je možné na biouhel zpracovat i problematičtější suroviny: slámu, listí, slepičince nebo třeba vysušené kaly z čistíren odpadních vod. A samozřejmě je možné ho koupit.

Biouhel na povrchu půdy rozfouká vítr nebo spláchne voda, je nutné ho zarýt. Před zapracováním do půdy ho smíchejte s kompostem (nebo třeba těmi slepičinci) a navlhčete. Tím vznikne prakticky dokonalé hnojivo, které živiny uvolňuje postupně. Pokud byste ho tam dali samotný (bez hnojiva) a bylo by ho v půdě příliš mnoho, tak může dočasně vychytat rozpuštěné živiny z půdy a ty budou nějakou dobu pro rostliny nedostupné.

Doporučené dávkování je 1–2 kg biouhlu na metr čtvereční půdy.

Tento projekt je financován Evropskou unií v rámci Národního plánu obnovy.

Biouhel dobře pohlcuje vodu i pachy, hodí se také na zasypávání suchých (kompostovacích) toalet. S tímto speciálním kompostem nakládejte z hygienických důvodů opatrněji, doporučujeme ho přidávat třeba do výsadbových jam ke stromům.

Když se těží rašelina, lítá uhlík

Rašeliniště na celém světě mají společné dvě věci: spoustu vody a spoustu nerozložené organické hmoty, která se v nich skladuje třeba i tisíce let. To z nich dělá unikátní přírodní archivy, kde jsou pohřbena pylová zrna i celé rostliny a živočichové. A jsou také aktivní a dlouhodobí vychytávači a skladovatelé uhlíku z atmosféry.

Některé státy jsou rašeliništi doslova pokryté – jmenujme Kanadu, pobaltské republiky, Bělorusko, značnou část Ruska. Naše rašeliniště jsou ve srovnání s tím docela malé ostrůvky. Udržely se tu od poslední doby ledové, takže nějakých deset tisíc let tu přežívají jako taková místa bezčasí, jen málo se na nich změnilo od doby, kdy odešly ledovce ze střední Evropy. Už od pohledu jsou zvláštní a liší se od okolní krajiny.

Těžba rašeliny probíhá jako každá průmyslová těžba v lomu. Na začátku je nutné vykácet stromy, důkladně odvodnit sítí kanálů, strhnout povrch půdy a pak se rašelina vrstvu po vrstvě frézuje, suší a odváží. Rašeliniště uhlík ukládají pomalu, ale když rašelinu (nebo rašeliniště) zbavíme vody, tak se začne velice rychle rozkládat – a uhlík, který byl vázaný v půdě, uletí.

Těžba netěší

Ruční těžba rašeliny u nás skončila zhruba v polovině 20. století, několik dalších rašelinišť hlavně v jihozápadních Čechách bylo „dočista“ vytěženo průmyslově, frézováním. Vytěžené, ale také revitalizované (tedy zavodněné) rašeliniště je k vidění na Šumavě u Soumarského mostu. Nyní je v Česku těžba rašeliny téměř zakázaná, těží se hlavně pro lázeňské účely, a to mnohem šetrněji, protože lázeňská rašelina musí být mokrá a po použití se vrací na ložisko. Většina rašelinišť je u nás chráněná jako unikátní přírodní stanoviště.

Rašelinu tedy netěžíme a naše rašeliniště chráníme, ale přece jen ji najdete ve většině zahradních substrátů. Je totiž lehká a dobře váže vodu. Odkud se tedy bere? Obvykle z míst, kam není dobře vidět – třeba z Ruska, Běloruska nebo z Pobaltí. Rašeliniště jsou sice živá, ale přesto nejde o obnovitelný zdroj – po průmyslové těžbě se růst rašeliny (a tedy ukládání uhlíku) nejspíše neobnoví, nebo jen velmi pomalu. Krom toho potřebují pro růst chladné klima s dostatkem srážek – a přitom těžba rašeliny uvolňuje do atmosféry další uhlík, který klima ohřívá a mění průběh srážek. Začarovaný kruh.

Zbytečná rašelina?

Rašelina je velmi kyselá a takové pH půdy potřebuje jen velmi málo rostlin, třeba rododendrony nebo borůvky. Všem ostatním uděláte větší radost pořádným kompostem, nejlépe s dávkou biouhlu. Rašelina se navíc poměrně rychle rozkládá, je tedy nutné ji opakovaně doplňovat (a tedy i těžit). Biouhel vydrží v půdě dlouho a funguje velmi podobně.

Potřebujete zadržet více vody v půdě? Pomůže jak zmíněný biouhel, tak mulč z listů a na dlouho sekané trávy u stromů. Záhony je možné také zakrýt nepotištěnými kartony, do kterých uděláte díry na jednotlivé rostliny. Do přírodní zahrady rašelina nepatří.

Pro více informací: www.prirodnizahrada.eu a FB: Přírodní zahrada z.s.